

RISKEN FÖR STICK- OCH SKÄRSKADOR samt BLODBUREN SMITTA PÅ STERILENHETER SKAPAR DET STRESS BLAND PERSONALEN?

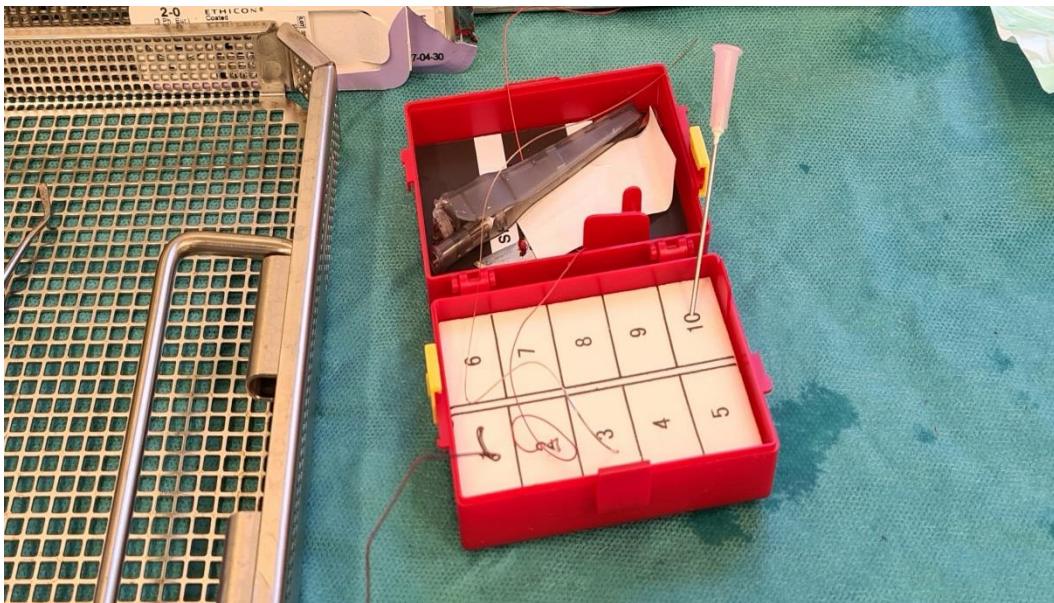

Foto: privat

Instrument och Sterilteknikerutbildningen 315 Yhp, 2022

YrkesAkademin AB

Författare: Anna Pihl

Handledare: Cecilia Söderberg

Datum: 2022-11-15

Sammanfattning

I det här arbetet ska frågan om anställda på STE- Sterilteknisk enhet påverkas psykiskt av risken att drabbas av stick- och/eller skärskada samt om den eventuella stressen ökar av att det föreligger risk för blodburen smitta försöka besvaras. Målet är att belysa arbetsmiljöaspekten ur en psykisk vinkel.

Metoden som valdes var att låta anställda på två STE besvara ett frågeformulär. Urvalet gjordes utifrån tanken att dela ut enkäten på 2 separata enheter för att få ett mer rättvisande resultat.

Enkäten återfinns under bilaga 1.

Antalet respondenter på enkäten var 31 personer, därav var 23 kvinnor, 7 män och 1 som svarat under kategorin annat.

Av kvinnorna som svarat hade 15 personer råkat ut för stick- och/eller skärskada och 8 hade det inte. 9 personer av 15 tänker på risken i det dagliga arbetet medan 6 personer inte gör det. Av 9 som uppgavs tänka på risken i det dagliga arbetet säger sig 3 personer påverkas extra av risken för blodburen smitta medan övriga 6 personerna inte gör det.

Av männen som svarat hade 6 personer råkat ut för stick- och skärskada och 1 hade inte det. 3 av 6 som drabbats tänker på risken i det dagliga arbetet medan 3 personer inte gör det. Av 3 som uppgavs tänka på risken i det dagliga arbetet uppges 1 person påverkas extra av risken för blodburen smitta medan övriga 2 personerna inte gör det.

Den person som angett annat som kön redogör att den ej erhållit någon stick- och/eller skärskada i arbetet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Bakgrund	4
Syfte och Mål.....	5
Metod.....	6
Resultat.....	6
Kvinnor	6
Män	7
Annat	7
Diskussion	8
Källförteckning	9
Bilagor.....	10

Bakgrund

I det här arbetet ska frågan, om anställda på en STE- sterilteknisk enhet blir påverkade psykiskt ur ett arbetsmiljömässigt perspektiv på grund av att det föreligger en risk för stick- och skärskador samt risk för blodburen smitta, försöka besvaras.

För att förstå vad detta arbete handlar om kommer här en genomgång av vad en STE är och vad det innebär att arbeta på en sådan.

STE är den del av sjukhuset dit alla kontaminerade instrument kommer efter operationer och mindre ingrepp för att rengöras, desinfekteras och steriliseras för att användas igen på nästa patient på ett säkert sätt.

STE är uppbyggda i 3 olika rum. Det första rummet dit kontaminerat gods ankommer är diskrummet. Vidare kommer godset ut i packrummet efter diskprocess. Där inspekteras och funktionskontrolleras instrumenten innan en steriliseringsprocess görs. Efter sterilisering hamnar instrumenten i steriltförrådet, där instrumenten förvaras på ett kontrollerat sätt innan det är dags att användas igen.

Den första delen i processen är rengöring. I diskrummet föreligger den största risken för stick- och skärskador samt eventuell blodsmitta. När instrumenten kommer hit har de sällan genomgått någon slags förrengöring utan är oftast relativt blodiga och kontaminerade och de kan ligga huller om buller med vassa saker som sticker upp. Det händer också att operationssjuksköterskan glömmer att plocka av knivbladet från knivskaftet, då är risken stor att personal råkar ut för skärskador.

I diskrummet läggs det kontaminerade godset i korgar som placeras på en stor disksinsats. Personalen hanterar alla instrument manuellt och sorterar efter förbestämd rutin. Vissa instrument måste även handdiskas innan de läggs på disksinsatsen. När insatsen är lastad körs den in i diskdesinfektor. Den fungerar som en slags diskmaskin med lite specialfunktioner. När godset kommer ut i packrummet efter process i diskdesinfektor så är det alltså desinfekterat men inte steriliserat.

Det innebär att det fortfarande kan finnas mikroorganismer kvar på instrumenten men att antalet sjunkit drastiskt.

Personal i packrummet kontrollerar instrumenten och förpackar dem innan de genomgår en steriliseringsprocess.

Blodburen smitta kan ske genom skadad hud, småsprickor, eksem, via blodstänk i ögon, näsa och mun samt genom stick- och skärskador med blodförorenade instrument.

Blodburen smitta kan överföras med blod och blodprodukter som inte är dekontaminerade. Smittan kan också överföras med material inklusive kroppsvätskor som innehåller eller är förorenat med sådant blod eller sådana blodprodukter. Det finns många olika smittämnen som är blodburna, men oftast tänker man på hepatit B och C samt HIV-infektion. För att smitta ska kunna överföras måste smittförande blod, andra blodtillblandade kroppsvätskor eller blodprodukter nå mottagarens blodbanor. Kroppsvätskor kan innehålla blod utan att det går att se det med blotta ögat. De kan då också innehålla smittämnen som kan orsaka infektion hos arbetstagare som kommit i kontakt med andras kroppsvätskor, Arbetsmiljöverket (AFS 2012:7).

De 3 huvudsakliga virus som smittar via blod är hepatit B, hepatit C och humant immunbristvirus (HIV). Om huden penetrerats av kontaminerade instrument är risken för hepatit B cirka 30 %, för hepatit C cirka 3 % och för HIV cirka 0,3 %. (Sjöberg. K & Zimmerman. M, 2019, 206)

Dessa 3 virus är utifrån Smittskyddslagen (2004:168) anmälningspliktiga och klassas som allmänfarliga sjukdomar.

Den eventuella förekomsten av en viss smitta är oftast okänd och därigenom ska personal ej skilja på säkerhetsrutinerna utan arbeta utifrån tanken att allt material som inkommer till STE för rengöring och desinfektion ska behandlas som potentiellt smittat och kontaminerat. Personal tillämpar de basala hygienrutinerna, (Vårdhandboken 2021) och diverse skyddsåtgärder som finns preciserat på arbetsplatsen. (Ekdahl. K & Giesecke. J, 2003)

Personal ska också vara mycket uppmärksam på eventuella kvarglömda knivblad och andra vassa objekt som kan finnas i galler.

Syfte och Mål

Syfte: Undersöka om det finns en påverkan hos medarbetare avseende risken att drabbas av stick- och skärskador ur ett psykiskt perspektiv och om den eventuella stressen ökar av att det föreligger risk för blodburen smitta.

Mål: Belysa arbetsmiljöaspekten ur en psykisk vinkel

Frågeställning

Påverkas medarbetare psykiskt av att arbeta med risken för stick- och skärskador, och ökar i så fall stressen av att det finns risk för blodburen smitta?

Metod

Genom frågeformulär som besvaras av anställda på två STE. Urvalet gjordes utifrån tanken att dela ut enkäten på 2 separata enheter för att få ett mer rättvisande resultat.

Enkäten återfinns under bilaga 1.

Resultat

Det totala antalet respondenter på enkäten var 31 personer, därav var 23 personer kvinnor, 7 personer män och en som svarat under kategorin annat.

Kvinnor

15 av kvinnorna hade råkat ut för stick- och/eller skärskada och 8 hade det inte.

Kvinnor som råkat ut för stick- och/eller skärskada i arbetet

År i yrket

Det var 9 personer som hade arbetat 5 år eller mer som råkat ut för skärskada, 4 personer hade arbetat 3–5 år, 1 hade arbetat 1–3 år och 1 hade arbetat 0–1 år.

Ålder

Bland kvinnorna som råkat ut för skada var en person i åldern 18–25 år, en person i åldern 26–35 år, 8 personer i åldern 36–50 år och 5 personer i kategorin 51 år och uppåt.

Tänker på risken i dagliga arbetet

9 personer uppges tänka på risken i det dagliga arbetet medan 6 personer uppges inte göra det.

Påverkas extra av risken för blodburen smitta

3 personer av 9 som uppgavs tänka på risken i det dagliga arbetet sägs påverkas extra av risken för blodburen smitta medan övriga 6 personerna inte gör det.

Kvinnor som ej råkat ut för stick- och/eller skärskada

År i yrket

Utav kvinnorna som ej råkat ut för stick- och/eller skärskada var det 2 som arbetat mer än 5 år, det var 1 som hade arbetat 3–5 år, 3 som arbetat mellan 1–3 år och 2 som arbetat 0–1 år.

Ålder

Åldern på kvinnorna som ej råkat ut för skada var 2 personer mellan 18–25 år, en var 26–35 år, 3 personer var 35–50 år och 2 var 51 år och uppåt.

Tänker på risken i dagliga arbetet

3 personer uppges tänka på det och 5 personer gör det inte.

Påverkas extra av risken för blodburen smitta

2 personer uppges göra det och 6 personer gör det inte.

Män

Av männen som svarat hade 6 råkat ut för stick- och skärskada och 1 hade inte det.

Män som råkat ut för stick- och/eller skärskada i arbetet

År i yrket

3 av 6 personer som hade råkat ut för skärskada hade arbetat 5 år eller mer, 2 personer hade arbetat 1–3 år och en hade arbetat 0–1 år.

Ålder

Bland männen som råkat ut för skada var 2 personer i åldern 26 till 35 år och 4 personer i åldern 35 till 50 år.

Tänker på risken i dagliga arbetet

3 personer uppges tänka på risken i det dagliga arbetet medan 3 personer inte gör det.

Påverkas extra av risken för blodburen smitta

1 person av 3 som uppgavs tänka på risken i det dagliga arbetet påverkas extra av risken för blodburen smitta medan övriga 2 inte gör det.

Man som ej råkat ut för stick- och/eller skärskada i arbetet

År i yrket

Mannen som ej råkat ut för någon skada hade arbetat 3–5 år.

Ålder

Mannen som ej råkat ut för någon skada var 35–50 år.

Tänker på risken i det dagliga arbetet

Personen uppges tänka på risken i det dagliga arbetet.

Påverkas extra av risken för blodburen smitta

Personen uppges även påverkas extra av risken för blodburen smitta.

Annat

Personen som angett annat som kön har ej erhållit någon stick- och/eller skärskada i arbetet.

År i yrket

Mer än 5 år.

Ålder

35–50 år.

Tänker på risken i dagliga arbetet

Nej.

Påverkas extra av risken för blodburen smitta

Nej.

Diskussion

Utifrån vad som framkommit i den här undersökningen kan man dra flera slutsatser.

Den första är att män löper större risk att drabbas av stick- och/eller skärskador än kvinnor.

En annan är att av alla som drabbats så är det färre som tänker på risken i det dagliga arbetet, än de som tänker på det, oavsett kön.

Det verkar också som att de som ännu inte drabbats tänker mer på risken för skador och även påverkas i större utsträckning av risken att utsättas för blodsmitta.

Jag blev förvånad över flera saker under det här arbetet. Dels att det är så stor procent som drabbas av stick- och skärskador, dels hur få som verkar lägga tid och tanke på riskerna. En annan sak som förbryllar är att det är de som inte drabbats som tänker mest på risken och som påverkas av risken för blodsmitta. Jag hade innan arbetet gjordes trott att det skulle vara tvärtom. Att om man blivit skadad en gång och fått gå igenom hela proceduren med provtagning osv. så skulle man tänka mer på risken att skada sig igen men det verkar inte vara fallet. Kanske är det så att man tänker efter man drabbats första gången och det gick bra så kommer det säkert gå bra om det händer igen.

Om man tittar närmare på åldersfaktorn kan man utläsa att av dem som skadats är de flesta 35–50 år. Detta gäller oavsett kön. Då kan man fundera på om det är så att det i själva verket inte handlar om personernas ålder utan om hur länge de arbetat. I så fall skulle det betyda att man kommer råka ut för en skada bara man arbetar på en sterilenhet tillräckligt länge. När jag tittar närmare på den aspekten verkar det vara en gemensam nämnare. Av dem som skadats befinner sig de flesta i åldersspannet 35–50 år. De har även arbetat minst 3–5 år. Merparten har dock arbetat mer än 5 år. Av alla dessa så är det övervägande så att majoriteten inte tänker på risken i det dagliga arbetet och ännu färre som påverkas extra av risken för blodsmitta.

Slutsatsen blir i min mening att ju längre tid man arbetar i yrket desto mer ökar risken att råka ut för stick- och/eller skärskada och när man väl gjort det så minskar också ens respekt för risken liksom rädslan eller respekten för risken för blodsmitta.

Källförteckning

Arbetsmiljöverket (AFS 2012:7) *Mikrobiologiska arbetsmiljörisker*

[Mikrobiologiska arbetsmiljörisker - smitta, toxinpåverkan, överkänslighet, AFS 2012:07 \(av.se\)](#)
(hämtad 2022-10-02)

Vårdhandboken (2021) *Basala hygienrutiner*

<https://www.vardhandboken.se/vardhygien-infektioner-och-smittspridning/vardhygien/basala-hygienrutiner-och-kladregler/basala-hygienrutiner> (hämtad 2022-11-14)

Ekdahl Karl & Giesecke Johan. 2003. *Smittskyddsboken*. Lund: Studentlitteratur.

Sjöberg Klas & Zimmerman Mikael. 2019. *Hygien och smittskydd i tandvården*. Tredje upplagan. Dimograf, Polen: Gothia fortbildning.

Smittskyddslagen (2004:168)

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2004:168> (hämtad 2022-10-02)

Bilagor

Bilaga nr. 1: Enkät om arbetsmiljö

Enkät om arbetsmiljö

Påverkas man mer psykiskt av risken för blodsmitta vid stick- och skärskada eller inte?

* Obligatoriskt

1. Kön *

- Man
- Kvinna
- Annat

2. Ålder *

- 18-25 år
- 26-35
- 35-50
- 51+

3. Hur länge har du arbetat som steriltekniker? *

- 0-1 år
- 1-3 år
- 3-5 år
- mer än 5 år

4. Har du råkat ut för stick/skärskada nån gång i arbetet? *

- Ja
- Nej

5. Är risken för stick/skärskador något du tänker på i ditt dagliga arbete? *

- Ja
- Nej

6. Påverkas du extra av risken att exponeras för blodsmitta i samband med stick/skärskada, t.ex ökad stress? *

- Ja
- Nej

Det här innehållet har inte skapats och stöds inte av Microsoft. Data du skickar kommer att skickas till formulärets ägare.

 Microsoft Forms